

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

78. ÉVFOLYAM

2008 FEBRUÁR

No. 1 (368), Vol. 78, February 2008, USPS 178-560

1. SZÁM

KÜLÖNLEGES KÖZÖSSÉG, AZAZ KOINÓNIA

Olvasd: 1Korinthus 10:15-17.

Az emberrel foglalkozó tudományok — az antropológia, a szociológia, a lélektan — a Szentírással megegyezően mind azt tanítják, hogy az ember közösségi lény. Ebben a tekintetben a legmodernebbek sem mondanak mást, mint az ókor nagy bölcei.

Különböző közösségekhez tartozunk, amelyek különböző módon jönnek létre. Más más erő kovácsolja össze őket, feladatok és persze jelentőségük tekintetében is különböznek. A család vérszerinti közössége mellett fontos helyet foglal el a munkahelyek közössége. Közösséget terem az azonos érdeklődés, az együtt átélt öröm, vagy együtt elviselt szenvedés. Közösség formáló erő az eszme, a társadalmi rétegződés, vagy éppen a játék.

E sokféle-fajta közösség mellett fenti ígénkben egy különös közösségről van szó, amely nem illik be ezeknek a sorába. Igaz, kívülről nézve hasonlónak tűnhet, de lényege szerint egészen más. Páratlan a maga nemében. Megkülönböztetésül nevezzük ezt a közösséget a Biblia görög szavával "koinóniá"-nak. Ez Krisztus tanítványainak az összetartozása, amit az Apostoli Hitvallás a "szentek közössége"-nek nevez.

Erről szólva, előjáróban két félreértést kell elkerülnünk. Félreértés lenne azt gondolni, hogy a koinónia ideális közösség, ahol az ember mentes lenne a bűn rontó hatalmától. A koinónia sem bűnmentes közösség. Aki ilyen illúziókat táplál, keservesen csalódní fog.

Alapvető félreértés az is, amely szerint a koinónia fölöslegessé teszi, kiszorítja a közösségi élet egyéb formáit. A kétféle közösség ugyanis nem áll szembe egymással, nem is elkülönülten él egymás mellett. A kétféle közösség egymáshoz való viszonyát Jézus a só és a kovász hasonlatával fejti ki. Vagyis a koinónia tagjai nem lépnek ki az emberi közösségekből, hanem azokban és azokért élnek.

Ennek a különös keresztyén közösségnek az a jellemzője, hogy két összetevője van;

egy függőleges, ez a Jézussal való közösség, és egy vízszintes, ez a tanítványok közössége egymással. Ez a kettős irány megegyezik a nagy parancsolat hasonló kettősével: Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, és teljes elmédből, és szeresd felebarátodat, mint magadat.

Mit mond Pál ebben az ígében a Krisztussal való közösségről? Figyeljük meg, nem általánosságban beszél róla, hanem a Krisztus vérében való közösségről szól. Vagyis Jézus keresztjét, áldozati halálát említi a közösséggel kapcsolatban. A Golgotára mutat, ahol Krisztus vére kiontatott bűneink bocsánatára. Az embernek Istennel való közösségét a bűn teszi lehetetlenné. Az ember erkölcsi, szellemi, vagy vallásos erőfeszítésével a bűnt nem tudja kiküszöbölni. Ezt az akadályt csak a bocsánat háríthatja el. Istennel való közösségünknek feltétele és ára tehát az, hogy Jézus vére kiontatott bűneink bocsánatára. Maga Jézus mondta ezt így életének utolsó estéjén. S mi is így mondjuk és így tapasztaljuk minden úrvacsoravétel alkalmával — a hálaadás kelyhe a Krisztussal való közösségünk. Az úrvacsora így részesít a múlt nagy üdveményének, a golgotai keresztnék az áldásában.

A koinónia a Krisztussal való közösség mellett a tanítványok vízszintes irányú közösségét is jelenti. Pál erről elsősorban a kenyérről kapcsolatosan szól. Egyek vagyunk, hiszen mindnyájan az egy kenyérből részesedünk. Az egység megvalósítása tehát nem emberi feladat. Az egység az érettünk megtöretett "kenyér"-ben, Krisztusban van. Ez a közösség nem emberi szimpátián, nem ügyes szervezésen múlik, nem a közös érdeklődés, vagy a sors az alapja, hanem egyszerűen az, hogy együtt részesedünk Krisztus értünk hozott áldozatában. A tanítványi közösségnek is feltétele tehát a keresztség.

Ebben a közösségben, amely az úrvacsorában születik, s amely a szeretetben valósul, van elrejtve az üdv történeti jelen, vagyis a feltámadt Jézus jelenléte. Hiszen

Jézus úgy ígérte, ha övéi egyakarattal, szeretetben vannak együtt, akkor ott van közöttük. Ez az egyet akaró szeretet a tanítványi közösség ismertető jele.

Szent Ágoston, Aquinói Tamás, és Luther egyaránt a szeretet szentségének nevezte az úrvacsorát. S ez azt jelenti, hogy ebben a szeretetközösségben lesz képessé a tanítvány a szeretetnek arra a radikalizmusára és egyetemességére, amelyről Jézus a Hegyi Beszédben, Pál apostol pedig a Szeretet Himnuszában szól. A koinónia ezért sohasem lehet zárt közösség, hanem a szeretet nyitottságával és szolgálatával jeleníti meg Jézus Krisztust.

Az úrvacsora azonban nemcsak az üdv történet múltjára, a keresztség áldozatára mutat és nemcsak az üdv történet jelenében, a feltámadt Jézussal való közösségben részesít, hanem emlékeztet az üdv történeti jövőre, Isten országának végső megvalósulására is. Az utolsó vacsorán maga Jézus célzott erre az eljövendő beteljesülésre, amikor ezt mondta: Nem iszom mostantól fogva a szőlőtőnek ebből a terméséből ama napig, amelyen majd újat iszom veletek Atyám országában.

Pál apostol is az úrvacsora szereztetési ígéi után Jézus eljövételéről szól: Valamennyiszer eszitek e kenyeret és isszátok e poharat, az Úrnak halálát hirdessétek, amíg eljön. Az úrvacsora így az eljövendő üdvösségnek az előíze, kóstolója. Ez a reménység a koinóniával kapcsolatban azt jelenti, hogy Isten országában zavarmentes lesz az Istennel és a testvérekkel való közösség. Ennek a reménységnek a leírásához a Jelenések könyvének a víziói kellenek, a Bárány menyegzőjének a vacsorájáról, az Isten sátoráról, ahol az ember együtt lakhat Istennel, a fehér ruhások megszámlálhatatlan seregéről, akik megmosták ruhájukat a Bárány vérében.

Jézus erre a koinóniára hív: Részesedésre áldozati halálában, a szeretetben, és a reménységben. Bizony boldogok azok, aki ezt a meghívást elfogadják!

Madocsai Miklós ev. lelkész. In: "Csillagfény."

“Hagyjad az Úrra a te útadat ...”

A novemberi AMEK közgyűlésen elhangzott főesperesi jelentés bevezetője

Főtisztelendő és Nemes Közgyűlés!

A zsoltárok könyve sokféle módon segít az életvitelben, amint az egyes zsoltárokban kifejezést nyer az emberi tapasztalat és hit széles skálája. Így fordul a zsoltárfő Istenhez a nyomorúság idején, így fejezi ki kesergését bűnös voltán, így szárnyal a magasba, örvendezvén Isten eligazító törvényein, így ad hálát Isten kegyelméért, így zengi Isten dicsőségét, így ígér vallástételt és bizonyágtévést, és így döbben rá, hogy jövőjét rá kell bízni arra, Aki kézbentartja, vezeti, és célt ad neki. A 37. Zsoltárból mottóul választott 5. vers — “Hagyjad az Úrra a te útadat, és bízzál Benne, majd Ő teljesíti.” — erre tanít mindnyájunkat, erre tanítja a Konferencia közösségét is. Különösen, ha tekintetbe vesszük az évszázadnyi történetű északamerikai magyar evangélikusság mai állapotát, bizony megsomorodik a szívünk a hatalmas lemorzsolódáson. Ha mondhatjuk, “óriási” kisebbség vagyunk nemcsak északamerikai vonatkozásban, hanem a még meglévő északamerikai magyarság családjában is. Szórványterületünk nagysága miatt nem is tudhatjuk, merre élnek magyar evangélikusok, s nem mérhetjük fel, hogy hányan is lennének igazán. Legfeljebb ha általános statisztikát veszünk figyelembe, s abban mondjuk a 3%-ot evangélikusnak tartjuk. De az ige azt fedi fel nekünk, hogy ilyen lamentálásnak sok értelme nincs. Isten a szolgálatra hívott el bennünket, ennek az Amerikai Magyar Evangélikus Konferenciának a kötelékében, s bátra bízhatjuk Reá magunkat. A jövő kutatása nem feladatunk, hacsak nem úgy, hogy lépni merünk felé, hiszen már Ő, Aki elhívott ottvan, int követésére és terelget is minket azon az úton, melyet Ő nyit meg számunkra.

Tisztelettel köszöntöm e közgyűlés valamennyi kedves résztvevőjét, de rendkívüli kiváltság számunkra az, hogy köszönhetjük Ft. Gáncs Péter püspök urat és feleségét, mint Konferenciánk (AMEK) vendégeit. Püspök úr a Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerületének a főpásztora, a tavaly októberben Orosházán megalakult Magyar Evangélikus [Világ-] Konferencia 1. alelnöke, s mint ilyen, a nyugateurópai és tengerentúli magyar evangélikusság gondozója, hazai összekötője. Jelenlétének a különös jelentősége az, hogy — noha az elmúlt 100 év során meglátogattak minket hazai ev. püspökök, azok a látogatások mindig valami egyéb eseményen való részvétel kapcsán történtek — Püspök úr közvetlenül az AMEK ügyében tartozkodik közöttünk, s ezt hálásan köszönjük. Reméljük, hogy ittletük és találkozásaik gazdagítják ismereteiket, szélesítik tapasztalataikat, mélyítik összetartozásunkat, s mindezeket felül kellemesnek is bizonyulnak. Isten hozta Mindkettőjüket!

(Szerkesztett változat.)

Imádkozzunk!

Úr Jézus Krisztus! Szenvedéssel és halállal visszaadtad az örök életet, mert szeretsz minket. Hálát adunk ezért a nagy szeretetedért és irgalmadért. Segíts, hogy életünk minden napján áldjunk és magasztaljunk Téged megváltó szenvedésedért és halálodért. Szentlélekkel tégy minket a hitben erősebbé, az engedelmességben készségesebbé, a szeretetben buzgóbbá, a reménységben örvendezőbbé, és a türelemben bizakodóbbá. Add, hogy naponként meghaljunk a bűnnek, hogy igazságban és szeretetben szolgáljunk Neked. Te főpaunk és közbenjárónk vagy, s megérted gyengeségünket és elesettségünket. Hozzad sietünk bűneinkkel és gondjainkkal. Légy hozzánk kegyelmes, és add, hogy értünk kiöntött drága véred erősítsen életünkben és halálunkban. Légy nagy kegyelmeddel azokkal közöttünk, akiknek az élet szenvedéseivel és kísértéseivel kell megküzdeniük, erősítsd és gyógyítsd valamennyiőjüket. Vigasztald a gyászolókat az örök élet reménységével és a megholtakra áraszd az örök világosság fényét. Áldd meg népünket és nemzetünket a Kárpátok övezte földön és azon kívül is, hogy testvéri összetartásban szeretetben szolgáljunk, békében éljünk, serényen munkálkodjunk, a közösséget kölcsönös megbecsüléssel építsük, és szent Nevedet dicsőítsük minden idők végéig; Aki az Atyával és a Szentlélekkel, egy igaz Isten, élsz és uralkodol örökkön örökké. Amen. □

Adományok nyugtázása

Köszönettel nyugtázzuk a 2007. nov. 25-e és 2008. jan. 25-e között vett adományokat.

•AZ “ERŐS VÁR”-RA

Minden előfizetés a címszalagon kiemelten jelzett év végén jár/járt le. Előfizetések vételét a címszalagon jelezzük; itt a felülfizetéseket, stb. soroljuk fel:

\$106: v. Bócsay Zoltán (OH). **\$100:** Asbóth Gyula szülei, *Nt. Asbóth Gyula táb. alesperes és felesége sz. Pfeiffer Ilona emlékére* (VA), Becker György szülei, *Nt. Becker Jakab és felesége sz. Bejek Ilona emlékére, és ajándék előfizetésre is* (IL). **\$80:** Féja Krisztina (NJ), **\$75:** Balázs Dénes *ajándék előfizetésre is* (PA). **\$50:** Bársony Eszter (NY), Vass György (IL), N.N. (ON). **\$40:** Könyves Mihály (OH), Palotai László (BC). **\$35:** Gósi Irma *ajándék előfizetésre is* (FL). **\$30:** Ketzán Tibor (PA), Kocsis Irma (NY). **\$25:** Brachna Etel (OH), Markovits Anna *férje, Nt. Markovits Pál emlékére* (OH). **\$20:** Jókay Edit (IL), v. Kemes László (OH), dr. Soldes Ilona (NY), Szeless Berta (OH), Tamásy Éva *ajándék előfizetésre* (OH). **\$18:** Mergl Éva (PA). **\$16:** Rác Zsuzsa *ajándék előfizetésre* (OH). **\$15:** Sipos Györgyi (WI). **\$14:** Dr. Berzsényi Gyögy (CO), Lengyel Károly (OH). **\$12:** Könyves Artúr (OH), Nagy Ernő (OH), Szent Királyi János (OH). **\$10:** Dr. Ertl János (CO), Rönkök Lujza (OH), Szabó L. Erzsébet (OH), Tomascsek László *ajándék előfizetésre* (OH). **\$8:** Borsos Erzsébet (FL), Mildenerger Pál (NY). **\$6:** Irsay Nandine *ajándék előfizetésre* (CA), Rupprecht Péter (TX). **\$5:** N. Fekete Miklós (NJ), Szalay Gyula (FL), Zugor Ernő (ON). **\$4:** Dandy Edit (FL), Kölley Zsuzsa (ON), Miller Henrik (OH), Patay Eszter (IL), Szabó Terézia (OH), Szikora Margit (OH). **\$2:** Bíró Zoltán (OH), Halászi Ildikó (CO), dr. Vincze Lajos (FL).

•AZ A.M.E.K. SZOLGÁLATÁRA:

\$400: Féja Krisztina (NJ). **\$100:** Dr. Mézáros Sándor (PA), dr. Sándor Imre (AZ), Sárkány Károly (SC). **\$60:** Bertalan Imre (PA), Kert Marianne (FL). **\$50:** Első Magyar Evangélikus Egyház (OH). **\$40** Könyves Mihály (OH). **\$30:** Madaras Emma szülei, *Nt. Zsemberovszky János ev. lelkész és felesége Emmi emlékére* (MA), Szontagh György (NC). **\$20:** Babos Sándor *felesége sz. Karner Margit emlékére* (ON), Gósi Irma (FL), Tomaj Gusztáv (PA). **\$10:** Petrakovits Mária (IL). **\$5:** Szalay Gyula (FL).

•A.M.E.K. TAGSÁGRA

2008: Babos Sándor (ON), Baráth Janka (FL), Beodray Ferenc (OH), Bernhardt Béla András (OH), Bertalan Imre (PA), N. Fekete Miklós (NJ), Féja Krisztina (NJ), Finn Katalin (MA), dr. Gombocz István (SD), Gósi Irma (FL), dr. Hódos Frigyes (IL), Lovagi Tibor (OH), Madaras Emma (MA), Nagy Károly (CT), Papp Gábor (FL), Rác Zsuzsa (OH), Sárkány Károly (SC), Szontagh György (NC), Tomaj Gusztáv (PA). **2009:** Bőjtös László (OH), Könyves Artúr (OH), Könyves Mihály (OH), Palotai László (BC), Petrakovits Mária (IL), Szalay Gyula (FL), Vajda István (FL). **2010:** Gracza Rezső (MN), Szabó Judit (NJ).

— folytatva a 7. oldalon —

HÍRADÁS ÚJ ÚJSZÖVETSÉG-KIADÁSRÓL

A református, az evangélikus, és a baptista egyház bevonásával 1996-ban alapított Protestáns Média Alapítvány megbízásából néhány éve egy református, evangélikus, és baptista teológusokból, nyelvészekből, és irodalmi szaktekintélyekből álló, tíztagú munkacsoport dolgozik azon, hogy elkészítse a Károli-Biblia legújabb revízióját. Őket további munkatársak segítik feladatuk végzésében, a Biblia üzenetének tolmácsolásában.

Nagy öröm, hogy az újat — vagyis az Újszövetséget — immár kezünkben tarthatjuk. Bár az Ószövetség-fordítás munkálatai még javában folynak, reménység szerint 2008-ban, a Biblia évében megjelenhet majd a teljes Szentírás: Károli Gáspár több mint négy száz éves fordításának újonnan revideált kiadása.

Az Újszövetség próbakiadásként látott napvilágot. Szövegének gondozásában, a fordítás elkészítésében különösen is dr. Kozma Zsoltnak, a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet nyugalmazott újszövetséges teológiaprofesszorának áldozatos munkáját kell megemlítenünk. Az elkészült fordítás az 1908-ban megjelent, úgynevezett revideált kiadás alapján készült, a korábbi kiadások figyelembevételével. Ez az Újszövetség-fordítás — és majdan a teljes bibliafordítás — hidat próbál verni a Károli-Biblia és a Magyar Bibliatársulat által 1975-ben megjelent Szentírás, valamint ez utóbbinak a javított kiadása között.

Baranyi József, a Protestáns Média Alapítvány elnöke, az új Szentírás-fordítás szorgalmazója és megszervezője így foglalja össze a fordítás koncepcióját: "A szövegűség mellett alapvető célunk az úgynevezett revideált kiadás archaizáló szövegének modernizálása volt, de igyekeztünk megőrizni és helyreállítani a 'Károli-jelleget', azt, ami nyelvezetében veretessé tette ezt a bibliafordítást. Alapvetően egyetértünk az utolsó — második világháború utáni — revíziós szakbizottság célkitűzéseivel, és ennek megfelelően a jelen átdolgozás feladata is, hogy kiküszöbölje az 1908-as revízió hibáit, megszüntesse a régies nyelvhasználatot, helyreállítsa az eredeti Károli-fordítást ott, ahol az megromlott, továbbá tekintetbe vegye az új tudományos eredményeket."

A fordítási munkában nagy hangsúly került arra, hogy ebben az új-régi Károli-féle Újszövetségben az "ó" és az "új" egymást nem kizárva, hanem egymás mellett jelenhessen meg. A fordítás törekszik a pontos, szabatos nyelvi megfogalmazásra, ezért például az első boldogmondásban nem "lelki szegényeket", hanem

"lélekben szegényeket" olvasunk (Máté 5:3). Hadd emeljek ki még néhány igehelyet, hogy betekintést kapjunk az új Újszövetség-fordítás nyelvi világába; abba, amely megőrzi, ápolja nagy bibliafordítónk örökségét, ugyanakkor a napjainkban a Kárpátmedencében élő, magyar nyelven beszélő emberek számára igyekszik közel hozni a Biblia üzenetét!

Simeon így ad hálát Istennek e szerint a fordítás szerint: "Most bocsátod el, Uram, a te szolgádat a te beszéded szerint békeességben, mert szemeim látták a te üdvösségedet, amelyet minden nép szeme láttára készítettél, világosságul a pogányok megvilágosítására, és népednek, Izraelnek dicsőségére." Majd pedig ezt mondja Máriának: "Íme, ő sokak elesésére és feltámadására rendeltetett Izraelben, és jelül, amelynek ellene mondanak. Sőt a te lelkedet is áthatja az éles tűr, hogy sok szív gondolatai nyilvánvalókká legyenek." (Lukács 2:29–32, 34–35.)

A mennyek országáról szóló példázatok gyűjteménye után Máté evangéliumában ezt olvassuk: "Ő (Jézus) pedig ezt mondta: Ennélfogva minden írástudó, aki megtanulta, milyen a mennyek országa, hasonló az olyan gazdához, aki őt és újat hoz elő kamrájából." (13:52.) Hiszem, a Gazda kegyelme, hogy az "újat" előhozta számunkra. Az a reménységünk, hogy hamarosan az "óval" is megajándékoz bennünket. Öröm, hogy ezt a feladatot olyan "írástudókra" bízta, akik a tőle kapott bölcseséggel és felelősséggel fáradoznak a Szentírás üzenetének megértésében és tolmácsolásában.

Varga Gyöngyi - e.-é

Á MAGYAR BIBLIAFORDÍTÁS KEZDETEI

Az 1114-ben tartott esztergomi zsinat törvényei közt olvassuk: "... minden vasárnapon a nagy egyházakban evangélium, levelek, és hittételek magyaráztassanak a népnek, a kisebbekben pedig a hittételek és az úri imádság." Ebből arra következtethetünk, hogy a nagyobb gyülekezeteknek már akkor rendelkezniük kellett az Istentiszteleten felolvasandó szentírási szakaszok magyar fordításával.

A legrégebb magyar nyelvű bibliai szövegeket az 1416–1450-es évekből való három kódex őrzi. A Bécsi- vagy Révai-kódex Ruth, Judit, Eszter, a Makkabeusok, Dániel, és a tizenkét "kis próféta" könyvét tartalmazza. Az Apor-kódexben zsoltafordítás található; a Münchener vagy Jászay-kódexben a négy evangélium olvasható. Ez utóbbi érdekessége, hogy névtelen készítői a Szentlelket "Zent Zelleth"-nek fordították. Ebből valószínű

sítik, hogy ez a három kódex a Bálint és Tamás pap néven közismert, huszita eretnokséggel vádolt Újlaki Bálint és Pécsi Tamás Bibliájának részeit tartalmazza.

Az első nyomtatott magyarnyelvű evangéliumkiadás 1536-ban jelent meg; készítője, Pesti Gábor gyulafehérvári kanonok és küüllői főesperes az Erasmus által görögből latinra fordított Újszövetséget vette alapul munkájához. Nemeskürty István így jellemzi: "Világos fogalmazású, szép, tiszta szöveg... Ő használta először a maihoz legközelebb lévő, központinak is nevezhető nyelvjárást."

Az első magyarul megjelent teljes Újszövetség az evangélikus Sylvester János fordítása. Az utolsó lap bejegyzése szerint "Újszigeten Abádi Benedek nyomtatta vala 1541. esztendőben" Nádasdy Tamás nádor Újszigeten létesített nyomdájában, mely hazánkban elsőként adott ki magyarnyelvű könyvet. A kötet népszerűségét mutatja, hogy egymás után kétszer is kinyomtatták. Sylvester így nyilatkozik a fordítás közben szerzett tapasztalatáról: "Kisön vivők eszünkbe az mű nyelvünknek mindenben való nemes voltát." Azt állítja, hogy a Biblia jelképes beszéde közel áll a magyar nyelvhez: "Él énekekben, kiváltképpen az virágénekekben, melyekben csudálhatja minden nép az magyar népek elméjének éles voltát a lelésben, mely nem egyéb, hanem magyar poézis."

Kolozsvár lutheránus lelkészének, Heltai Gáspárnak az 1561-ben kiadott Újtestamentum-fordítása szintén Nádasdy újszigeti nyomdájában készült. Heltai 1565-ig négy kötetben kiadta az Ószövetség legtöbb könyvét is (csak a Krónikák, Ezsdrás, Nehémiás, Eszter, és Jób könyve hiányzik belőle). Ezeket lelkész társa, Gyulai István fordította Egri Lukács és Szegedi Lajos segítségével. Heltai és munkatársai néhol szó szerint fordítottak, másutt szabadabban; ezt így indokolták: "Mert nem jár a Szentlélek mindenütt a grammatika után, hanem a grammatikának kell a Szentlélek értelme után járni."

Említsre méltó Félegyházi Tamás Újszövetség-fordítása, mely halála után, 1586-ban jelent meg Debrecenben a város költségén.

A lutheránus Bornemisza Péter ki szeretne volna nyomtatni a teljes Bibliát. E célból kívánt nyomdát alapítani Sáros várában; már nyomdászt is szerződtetett Mantskovit Bálint személyében. Tervében azonban megakadályozta 1584-ben bekövetkezett halála. 1590-ben társa és utóda, Mantskovit nyomtatta ki Vizsolyban Károli Gáspár Bibliáját, az első teljes magyar bibliafordítást.

V. A. - e.é.

GONDOLATOK NAGYBÖJT TÖRTÉNETÉRŐL ÉS ÉRTELMEÉRŐL

Nagyböjt az általunk ma ismert formáját a keresztyénség korai időszakában fokozatosan formálódva nyerte el. A Kr. u. 2. században még csak két napot, nagypénteket és nagyszombatot tölthettek böjtöléssel a hivek, tekintettel Jézus jól ismert szavaira: "János tanítványai és a farizeusok tartották a böjtöt. Odamentek Jézushoz, és így szóltak Hozzá: "Miért böjtölnek János tanítványai és a farizeusok tanítványai, a Te tanítványaid pedig miért nem böjtölnek?" Jézus ezt mondta nekik: "Vajon böjtölhet-e a nácsnép, amíg velük van a völegény? Addig, amíg velük van a völegény, nem böjtölhetnek. De eljön az a nap, amikor elvételük tőlük a völegény, és akkor azon a napon böjtölni fognak." (Márk 2:18-20)

A 3. században már két hétig böjtöltek és a negyedikben pedig általános lett a negyvennapos böjt. Ez azonban valójában csak 36 nap volt, hiszen a vasárnapok — amelyek mindig és mindenkor a húsvéti feltámadás örömhírének ünnepei —, nem számítottak bele. Éppen ezért Nagy Szent Gergely pápa (540–604) hozzácsatolt még négy napot, azaz a hamvazószerdától böjt első vasárnapjáig terjedő napokat; így nyerte el nagyböjt a mai teljes formáját, terjedelmét tekintve Jézus negyvennapos pusztai böjtölésére emlékeztetve.

Hagyományosan húsvét vigíliája, tehát nagyszombat éjszakája volt az, amikor az újonnan betérőknek a keresztség szentségét kiszolgáltatták. Ennek okára világítanak rá Pál apostol szavai: "Vagy nem tudjátok, hogy mi, akik a Krisztus Jézusba kereszteszteltünk, az Ő halálába kereszteszteltünk? A keresztség által ugyanis eltemettünk Vele a halálba, hogy amiképpen Krisztus feltámadt a halálból az Atya dicsősége által, úgy mi is új életben járjunk. Ha ugyanis eggyé lettünk Vele halálának hasonlóságában, még inkább eggyé leszünk Vele a feltámadásának hasonlóságában is." (Róma 6:3-5). A keresztségben szimbolikusan tehát Krisztus halálába, a nagyszombati sírba száll alá a beavatandó személy, a vízből való felmerülés pedig a feltámadásra utal, amit a nagyszombatból

húsvétvasárnapba való idő-átfordulás is gyönyörűen jelképez.

Nagyböjt célja tehát nem más, mint a halálra és feltámadásra való felkészülés, és ez szoros kapcsolatban van azazal, amit a bibliai nyelvezet és gondolkodásmód gyakran az ömber megölésének és az újember lélekben való megszületésének nevez. Ilyenformán a böjttel általában társított elképzelés a bizonyos ételektől és italoktól való tartózkodásról, ami egyfajta testi megtisztulást eredményez, nyilván csak kísérőjelensége vagy külső (testi) kifejezése a benső megtisztulási folyamatnak. Hogy a böjtölés alapvetően mennyire szellemi-lelki síkon végbemenő megtisztulással áll összefüggésben, azt jól jelzi Jézusnak egy ördögűzés utáni kijelentése: "Ez a fajta pedig nem távozik el, csak imádságra és böjtölésre." (Máté 17:21) Természetesen az emberi lélekben lakozó különféle erők megfékezéséhez hozzátartozik az úgynevezett testi vágyak és kívánságok kordában tartása is, hogy ne azok uralkodjanak rajtunk, hanem a fentről kapott erő és segítség révén mi őrajtuk. Ez egyébként az emberi egyén erkölcsi életének is alapfeltétele.

Nagyböjt időszaka ma is áldássá válhat a keresztyén ember életében. A hangsúly természetesen nem a testi külsőségeken van, mint ahogy egykoron sem ez volt eredendően a cél. Mára azonban már a külsőségek is jóformán teljesen eltűntek és azt mondhatjuk, hogy korunkban a jóléti "keresztyén" társadalmakban jóval többen koplalnak fitness-edzők tanácsára és diétás, fogyókúrás megfontolásból, mintsem vallási indíttatásból. Fedezzük fel személyes életünkben nagyböjt lélektisztító és lélekformáló erejét, hogy minél felkészültebben és mélyebben élhessük át nagycsütörtök, nagypéntek, és húsvét csodálatos misztériumait!

László Virgil

(A böjtről való elmélkedéshez vezérfonalul szolgálhatnak a bőséges vonatkozású szentírási igék: Zsoltár 35:13; Jóel 1:14, 2:12; Ézsaiás 58:3-10; Jónás 3:5; Zakariás 8:19; Máté 4:2; 6:16-18; 17:21; Márk 2:18-20; Lukács 2:37; 5:33-35; Cselekedetek 13:2-3, 14:23; 2Korinthus 11:26-27).

Az Anya

*Hullt a keresztfá könnye még: a vér,
s már szállt az est, az álmos denevér.
Egy csillag égett, ijedt fény, homályos,
s őrt állani a dombra jött a csend.*

*... Kopár, zord úton Jézus anyja ment,
s követte őt a hű tanítvány, János.*

*Bús gyászpalástot vett a völgy, halom,
siető árnyak tűntek a sötétben,
Mária sirt, szívét a fájdalom,
a kín rikoltó keselyűje tépte:*

*"Mehalt a fiam!" — s az emlékezet
zord késként mélyítette a sebet.*

*... Holt jövőn hímzett szemfedél a múlt,
s a csönd csak egy sikongó dalt tanult:
"Mehalt a fiam!"*

*Éjre vált az este, s János, a szelíd,
vigasztalni kezdte:*

*"Nem fiadnak ácsolták a keresztet,
a Messiás Ő, az Ige, a Kezdet,
a Bárány, Kít próféták álma látott
forró vérben mosni a világot.*

*Égő, örök Fény, Kít az éj sirat ...
Neked már régen meghalt a fiad,
régen kinőt a názáreti házból ...
Király az, Kít az éj kárpútja gyászol.*

*Fény, mely fényt áraszt
vakság verte szemből,*

Ige, mely holtak felé zendül.

*Pásztor, Ki nyáját őrzi élte árán,
Út, mely eget nyit Golgoták határán,
Igazság, mely tövist hord homlokán,
Élet, mely télen rügvet bont a fán,
és Szeretet, mely most és mindörökre
halkan, szelíden ráborul a földre.*

Nos, jer hát, menjünk.

Töröld le a könnyed.

*Így oszlik az éj, és a gyász is könnyebb.
Hisz tudod már, a keresztfán Ki van."*

És szólt Mária csöndesen:

"A fiam ..."

Muraközi Gyula

Tudjuk, hogy eljött az Isten
Fia és képességet adott nekünk,
hogy felismerjük az Igazat;
és ezért vagyunk az Igazban,
az Ő Fiában, a Jézus Krisztusban. 1János 5:20.

PROLONGÁLT KEGYELMI IDŐSZAK

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ TÖRTÉNETE 1956. NOVEMBER 1-E ÉS 1958. JÚNIUS 17-E KÖZÖTT
XI. RÉSZ: EGYHÁZKORMÁNYZÁS: TALÁLKOZÁS AZ EGYHÁZMEGYÉKKEL

Az 1956-os szabadságharc ötvenedik évfordulója alkalmából cikksorozatban emlékezünk meg azokról az eseményekről, melyek a Magyarországi Evangélikus Egyházat érintették azokban az időkben. Hálas köszönetet mondunk a cikksorozat szerzőjének, Nt. dr. Böröcz Enikő ev. lelkésznek, a hazai Evangélikus Országos Levéltár tudományos munkatársának. Sz.

Ordass a visszatérése pillanatától kezdve törekedett arra, hogy minél hamarabb találkozni tudjon az egyházmegyék vezetőivel és papságával. Annak, hogy ezeknek a találkozóknak az időpontja 1957 tavaszáig húzódott ki, több oka is volt. Egyrészt a Magyarországon elég sokáig tartó rendkívüli állapot, amely a gyülekezési tilalom hatálya alá helyezett szinte minden összejövetelt. Egyedül az ún. Lelkészi Munkaközösségek (LMK) összejövetelei nem estek ennek hatálya alá. A másik nehezítő tényező az volt, hogy az 1956-os újbóli szovjet megszállást követően, szovjet katonával azonnal elkonfiskálták a Déli Evangélikus Egyházkerület gépkocsiját. Helyette 1957 januárjában kaptak egy Volkswagen gépkocsit. Ezt, mint az Evangélikus Világszövetség (EVSZ) ajándékát Lund Quist és Zeuten Mogens hozták be az országba. A gépkocsi megérkezése után Ordass úgy gondolta, hogy egy-egy egyházmegye lelkesi karával legkönnyebben ilyen LMK összejöveteleken tudna találkozni.

1957 február végén és március elején járta végig Ordass a maga nyolc egyházmegyéjét. Február 26-án a tolna-baranyai, a következő napon a somogy-zalai egyházmegyék espereseivel és papjaival találkozott. Február 28-án a pesti, március 1-én

a pestmegyei, március 5-én a keletbékési, a következő napon a nyugatbékési egyházmegyék LMK értekezletén jelent meg. A csongrád-szolnoki és bács-kisküni megyei egyházmegyék hasonló összejöveteleit március 7-én és 8-án látogatta meg.

Ordass, a maga részéről egy ún. tájékoztató előadást vitt magával. Ebben a múlt a jelen és a jövő problémáiról, azok megoldási kísérleteiről szólt.

A múlttól kettős módon volt szó. Múlt alatt Ordass egyszerre értette az 1948–1956 közötti időszakot, valamint az 1956. november 1-től — tehát a püspöki hivatal újbóli átvételétől az egyes egyházmegyékkel történő találkozásokig eltelt időszakot. Az előbbiről többek között a következőket mondta: “Minden este imádkoztam 1948 óta a magyar evangélikus egyházért, a gyülekezetekért, lelkészeikért. Sokakat minden este név szerint is említettem Isten előtt. Másokat alkalmilag, ha valami élethezisége felől értesültem. Ezt folytatni akarom, amíg csak éltet Isten akarata. Felelősségteljes szolgálatomhoz ugyanezt a támogatást kérem a magam számára is.”

Ami pedig a legközvetlenebb múltat illette, Ordass világosan szakított elődeinek egy rossz gyakorlatával. Ők ugyanis azt képviselték mind szavakban, mind tettekben, mind magatartásban, hogy az egyházkormányzás nem más, mint a mindenkor egyházi elit “személyi, teológiai, és egyházi” uralma a többség felett. Ehelyett Ordass ún. dialógusos modellben gondolkodott. Ebben az egyházmegyék, a gyülekezetek, azok vezetői és tagjai, a legkisebb egyháztagig menően a saját szükségleteiket figyelembe véve kívánták a saját sorsuk formálásából részesülni. Ennek a gondolkodásnak a nevében Ordass készen állt a legnagyobb felelősséget vállalni, mindössze becsületes — nyílt vitákat is megengedő — együttműködést kért minden érintettől.

Ami a jelent illette, itt szólt a bekövetkezett személyi, teológiai, gyakorlati-egyházi, és egyházipolitikai jellegű változásokról. Nem a politikai helyzet függvényében tette ezt, sőt mindig hangsúlyozta, hogy a magyar evangélikus egyházban a lényegi változások 1956. október 23-a előtt történtek. Ordass soha nem a történelem, hanem az egyház örök küldetése szemszögéből elemezte a Magyarországi Evangélikus Egyház helyzetét és feladatait. Ugyanezt tette a külföldi egyházi kapcsolatok dolgá-

ban is. Szólt az újra éledő külföldi kapcsolatokról, a teológiai megújulást, és a kölcsönös kapcsolatokat szolgáló új lehetőségekről, és a hatalmas méretű szellemi, lelki, pénzügyi, és anyagi természetű segélyekről. Mindezt úgy tekintette, mint ami a saját lehetőségekkel együtt megkönnyíti a szükséges változások véghezvitelét.

A jövőt, illetve a jövő programját illetően Ordass azt mondta, hogy ő életében egyszer adott programot, éspedig a püspöki székfoglalójában. Annak ellenére, hogy püspöki programja nagyon is világos és vállalható volt, utólag ő maga ezt másként látta. Úgy látta, hogy akkor sem kellett volna programot adni. 1957-ben így nyilatkozott erről: “Mit tudtam én 1945-ben, mit kell tennem egy rombadólt haza rombadólt egyházában?! Mit tudtam én akkor, hogy mi következik? Akkor megtanultam: Isten napiparancsát kell teljesítenem. Megvallom: most sem tudok ennél többet. De arra igyekszem, hogy érzékeny lélekkel meghallgassam Isten napiparancsát és amennyire rajtam áll, teljesítsem azt.” Ezen a háttéren arra az elvárásra, hogy részletesen szóljon a jövőről, nemes egyszerűséggel ezt mondta: “Nem tudok!”

A nyolc egyházmegyében történt találkozások előkészítették az egyházmegyékben folyó tisztújításokat is. Minden eszperes megértette, hogy fel kell ajánlania hivatalát és egy későbbi időpontban kiírásra kerülő választás során újra meg kell mérnie magát. A megválasztásra kerülő személyekkel kapcsolatosan Ordass semmiféle támpontot nem adott. Azt mondta, hogy ez kizárólag az egyes egyházmegyék gyülekezeteire tartozik. S hozzátette, hogy akiket azok szabad választás eredményeként megválasztanak, ő azokkal fog együttműködni. Mindezt az az Ordass mondta, akit utólag azzal vádoltak, hogy saját klientúrát épített ki. Egy dolgot viszont az evangélikus lelkészek és az egyház népe lelkére kötött. Azt mondta nekik, hogy ő nem híve sem “a hosszú ideig tartó előkészítésnek”, sem pedig a “kapkodó gyorsasággal való elintézésnek”. Mint mondta, mind a kettő rossz, és ami ezekből kiséül, az is rossz lesz. Helyette a következőt mondta: “Tárgyaljatok! Hosszan! Egyházi érdekeknek megfelelő eredmény kerekedjék ki belőle!” [Folytatása következik.]

Dr. Böröcz Enikő ev. lelkész, egyháztörténész

1 = 2+

Annak az előfizetőnek, aki egyik, eddig lapunkat még nem ismerő hittestvérét, családtagját, rokonát, ill. ismerőst egyéves előfizetéssel ajándékozza meg, egy évvel meghosszabbítjuk előfizetését és az ajándékelőfizetést 2009 decemberéig érvényesítjük. Az ajándék előfizetés USA címre \$6, kanadai címre US\$8, tengerentúltra US\$15. Beküldendő az ajándékozott neve, címe, és az “Erős Vár” névre kiállított csekk vagy pénzesutalvány P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038 címre. Előre is köszönjük a szíves támogatást. Sz.

HOW ARE YOU? — PÜSPÖKSZÍVVEL CLEVELANDRÓL

How are you? Hogy vagy, hogy vagyok? — hangzik a közvetlen amerikai köszönés, amelyre a megszokott válasz csupán ennyi: "Fine", azaz remekül. Amerikában nem sikk panaszkodni, eltérően hazánktól, ahol szinte kötelező...

Miután az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia (AMEK) meghívására alig tíz napot töltöttünk — feleségemmel együtt — a clevelandi magyar evangélikusok között, elhamarkodott lenne megválaszolni a kérdést, hogyan is vannak meszszire szakadt hazánkfiai és hitestvéreink. Csupán néhány benyomásomat, élményemet szeretném megosztani olvasóinkkal.

Hűség a kevesen — ezzel a frappáns, biblikus címmel írta meg Bernhardt Béla főesperes a torontói magyar evangélikuság történetét; a cím jól tükrözi az egész északamerikai lelkigondozói munka lényegét. Illusztrálta mindezt, hogy azon a vasárnapon, amikor az 1906-ban alapított, első clevelandi magyar evangélikus gyülekezetben prédikálhattam, mintegy húszhuszonöt tagból álló, magyarul már csak részben értő közösségnek, Tamásy Zoltán lelkész kollégám közel ezer (!) kilométert autózott, hogy Torontóban egy háromfős gyülekezetnek tartson Istentiszteletet...

Biztatóbb helyzet fogadott minket a nyugatclevelandi gyülekezetben, amelyet immár egy évtizede Tamásy Éva pásztorol. Itt közel nyolcvan ünnepeltük a reménység vasárnapját. Az Istentiszteleten kislétszámú, de lelkes énekkar és gyermekcsoport is szolgált. Az alkalom különleges színpoltjaként felszentelhettem a templom új oltárképét, Buzáné Ormai Ildikó alkotását. A festmény, a csövéri templom oltárképének másolata, Jézus és a samáriai asszony találkozásáról prédikál az egyházművészet eszközeivel. A Tamásy lelkész házaspár korábban Csöváron szolgált, így most számukra egy kis darab óhazát is szimbolizál ez a kép.

A templomi ünnepet jóhangulatú közebed követte hamisítatlan hazai ízekkel, hála a kitűnő erdélyi szakácsnőnek. Ezeknek a közösségerősítő alkalmaknak komoly hagyományuk van, ugyanakkor az étkezésekért befizetett adományok összege bevételi forrást is jelent a gyülekezetnek. Talán nem köztudott, hogy Amerikában ismeretlen a gyülekezetek állami vagy közegyházi támogatása. Egy keresztyén közösség csak akkor életképes, ha áldozatkészen önfenntartó, illetve kreatívan vállalkozó. Ebből bizony itthon is tanulnánk, ahol kissé elkényelmesedve, gyakran kívülről, "felülről" várjuk az anyagi segítséget...

A kevesen való példás hűséget éltük át az AMEK 32. biennális közgyűlésén is, ahol Bernhardt Béla precíz elnöki jelentéséből megtudhattuk, hogy a maroknyi szervezet közreműködésével hazánkból immár több mint húsz teológushallgató, illetve lelkész tanulhatott az Egyesült Államokban. Említsük meg hálás köszönettel az ösztöndíjat biztosító alapítványokat létrehozó adakozók nevét: 1992 óta a "Fuchs Frigyes és Irén" ösztöndíj jóvoltából a csikágói Lutheran School of Theology, 2005-től pedig a "Blaho-Miller" ösztöndíj segítségével a kolumbuszi Trinity Lutheran Seminary is fogad magyarországi fiatalokat.

Az AMEK másik fontos szolgálata a 77. [2008-ban a 78.] évfolyamában járó, Erős Vár című újság kéthavonkénti megjelenítése. A lap — többek között — fontos információs összekötő kapocs az északamerikai magyar evangélikus szórvány és a hazai egyház között. Béla bácsi, a lap fáradhatatlan szerkesztője hangsúlyozta, hogy örömmel venné, ha itthoni szerzők aktívabban bekapcsolódnának a cikkírásba. Kérését a szerkesztőség címének közvételével is szeretnénk támogatni: Erős Vár, P.O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038. Az AMEK e-mail címe pedig: AMEvKo@sbcglobal.net.

Az AMEK-közgyűlésnek különben a Magyar Társaság (Hungarian Association) 47. kongresszusa adott helyet Cleveland egyik elegáns belvárosi szállodájában. A háromnapos rendezvény keretében előadást tarthattam a hazai történelmi egyházak helyzetéről, valamint részt vettem egy ke-rekasztal-beszélgetésben, amelynek izgalmas témája ez volt: Kormányfelelősség és magyar jövő. A kongresszus főtémáját ebben az évben így hirdették meg: Wass Albert nyomában Erdélyért és magyar hazánkért. A rendezvény ünnepi szónoka az író egyik fia, Czegei Wass Huba nyugalmazott dandártábornok volt, aki néhány bevezető magyar mondat után angol nyelven idézte föl édesapjával kapcsolatos emlékeit...

Kezembe került Wass Albertnek egy 1992-ben született írása, amely — sajnos — másfél évtized múltával sem veszített aktualitásából: "... nem tudok megszabadulni attól az érzéstől, hogy mi, magyarok, minden velünk született és bennünk rejlő tehetség ellenére is, a világ legelhetetlenebb népe vagyunk. Egyéni tehetségünk révén nagyszerűen tudunk érvényesülni. De együtt? Közös nemzeti céljainkért? Közös jövőnkért? Ahányan vagyunk, annyifelé húzunk, és így szekerünk elsüllyed

a sárban ...". A bizonyos tekintetben tragikus sorsú erdélyi költő és író intése ma is szíven talál minket az óhazában éppúgy, mint az újvilágban...

Látogatásunk célja éppen a magyar-magyar kommunikáció, az együttműködés, az összefogás segítése volt. Látványos eredményekről nem számolhatunk be, de talán valami elkezdődött az AMEK és a Magyar Evangélikus Konferencia (MAEK) között, az ottani és itteni magyar evangélikusok között.

Bátorító, hogy a már említett nevek mellett olyan elkötelezett magyar testvéreket ismerhettünk meg (és élvezhettük vendégszeretetüket!), akik ugyanezen ügyért élnek és égnék a tengeren túl. Hadd említsem őket hálás szeretettel, abcé sorrendben: Baranski Tibor, Beodray József Ferenc, Bójtós László tiszteletbeli főkonzul, Forgách Péter, Kondray Gergely, Rácz Zsuzsa, Tomaszek László — hitvestársakkal együtt.

Külön ajándék volt — hála Bernhardt Béla és felesége remek szervezésének —, hogy megismerkedhettünk az Északkelet-Ohio Evangélikus Egyházkerület püspökével, Eaton Elizabethtel és anglikán lelkész férjével is. Nem is akarhol, az egykor híres clevelandi magyar negyed, a Buckeye remek magyar vendéglőjében, a Balaton étteremben fogyaszthattunk el ízletes munkabédét. Igyekezünk nem formálisan, hanem komolyan válaszolni a köszönés kérdésére: "How are you?" Őszintén megosztottuk egymással szolgálatunk gondjait és örömeit, melyek között meglepően sok közös, illetve hasonló akadt. De miért is lenne ez meglepő? Végző soron ugyanabban a teremtett világban próbáljuk közös Urunkat szolgálni és követni.

Látogatásunk meghatározó élménye volt, hogy igazi nagycsaládi közösségben élhettük át a speciálisan amerikai ünnepet, a Thanksgivinget, a hálaadás napját. Hadd idézek befejezésül abból az imádságból, amelyet házigazdáink — a Tomaszek család — az ünnepi asztalnál olvastak fel: "Kegyelmes Isten, tölts be minket hálával fizikai és lelki áldásaidért. Ezen a napon külön is megköszönjük a mindennapi kenyerét és a család ajándékát. Könyörgünk azokért, akik éhségtől, félelemtől, és magánytól szenvednek bárhol a világon. Áldj meg minket ezután is, ajándékozz nekünk békességet. Ámen."

Hálaadó imádságra itt, az óhazában is szabadok vagyunk!

Gáncs Péter püspök, Déli Ev. Egyházkerület, Budapest. (Ez az írás megjelent az Evangélikus Elet c., hazai hetilapban is.)

AZ EGYHÁZ HÍREI OTTHONRÓL

• Wass Albert születésének századik évfordulója alkalmából szobrot avattak Budakeszin, több száz érdeklődő részvételével. Gábor Emese szobrászművész alkotása közadakozásból készült el. Az avatóünnepségen áhítatot tartott dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke.

• Szokatlanul nagy médiaérdekődés közepette tartottak sajtótájékoztatót január 14-én a Biblia évről — 2008 a Biblia éve! — a történelmi egyházak és a projekt fő médiatámogatója, a Magyar Televízió. Az eseményen a Magyar Katolikus Egyházat Erdő Péter bíboros, esztergom–budapesti érsek, a Magyarországi Református Egyházat Bölcskei Gusztáv püspök, a zsinat lelkészi elnöke, evangélikus egyházunkat Ittész János elnök-püspök képviselte; jelen volt továbbá D. Szevik Imre ny. ev. püspök, a Magyar Bibliatanács, ill. a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke. Az egyházvezetők személyes hangon szóltak a Szentírás életfontosságú szerepéről, kulturális és erkölcsi hatásáról.

A történelmi egyházak közös programjaikon és saját rendezvényeiken is egész esztendőben súlyt helyeznek arra, hogy közösségeik és hiveik intenzívebben foglalkozzanak a Bibliával. Ismeretterjesztés, hitmélyítés, kulturális programok, teológiai munkák — ezekről a feladatokról és lehetőségekről szól minden résztvevő. Ősszel bibliaismereti vetélkedőt is rendeznek, Ki tud többet a Bibliáról? címmel.

Az újságírók egyebek mellett a közös bibliafordítás lehetőségét tudakolták. Ha erre a közeljövőben nincs is reális esély, egyetlen bibliai könyv — pl. Lukács evangéliuma — közös fordításának és magyarázatának elkészítésével elkezdődhetnek

ilyen ökumenikus munka, hangzott el válaszként a sajtótájékoztatón.

• Debrecenben új orgonáját, Celldömölkön felújított parókiáját, Cegléden új gyülekezeti házát, Dunaegyházán fejjújított templomtornyát vette ünnepélyesen használatba az ev. gyülekezet. Tatabányán a templomszentelés 70., Bukarestben az 50., Révfülöpön a 40., Budapest-Zuglóban a 10. évfordulóját ünnepelték.

• Ünnepélyesen “bocsátották útjukra” január elején a karácsony előtt, a Luther Kiadó gondozásában megjelent “Evangélikus Istentisztelet: Liturgikus Könyv” és “Gyülekezeti Liturgikus Könyv” kiadványokat. Az esemény méltatása kapcsán Ittész János elnök-püspök arról szólt, hogy az Agendaszerkesztő és Liturgiai Bizottság több mint egy évtizedes munkája összegeződik a most megjelent liturgikus könyvekben. Kijelentette, hogy e hosszú folyamatnak nem lezárása, de mindenképp fontos állomása az egyházunk istentiszteleti életének megújulását szolgáló két kiadvány. Utalt arra is, hogy az új istentiszteleti rendek előzetesen nyilvánosságra hozott próbaváltozatait sokan fogadták fenntartásokkal, ellenérzésekkel, nem hagyván kétséget afelől, hogy a most megjelent — évtizedekre véglegesnek tekinthető — istentiszteleti rendek is csak hosszabb idő múltán minősíthetők. A Liturgikus Könyv tartalmazza a korábbi Agenda istentiszteleti rendjeit és a megújított liturgiákat egyaránt. A megújult rendek tartalmilag minden elemükben a Szentírásra épülnek, formailag pedig főként az ősi keresztyén Istentiszteletet és az eredeti lutheránus istentiszteleti gyakorlatot kívánják feleleveníteni. A közös keresztyén tradíció, a lutheri hagyomány, és a ma kihívásai együtt hatnak.

• A Magyarországi Evangélikus Egyház “Apróval az aprókért” mottóval február 24-ig gyűjti a tavasszal a forgalomból kikerülő egy- és kétforintosokat. Az idejében való beváltás összegét egyházi gyermek- és óvodai munkára fordítják.

• A 2008. évi “imahét a keresztyén egységért” a “keresztyén imanyolcad” bevezetésének századik évfordulóját ünnepelte. A szóhasználat változása mögött a keresztyén egységért való imádság fejlődésének története áll. Száz évvel ezelőtt Wattson Paul anglikán lelkész, a Megbékélés Társaság egyik megalapítója (Garrison NY) bevezette az imanyolcadot a keresztyén egységért, amelyet először 1908. január 18–25 között ünnepeltek. Pontosán hatvan évvel később, 1968-ban a világ egyházi és gyülekezeti először kaptak segéda-

nyagot a keresztyén egységért tarott imahéthez; ezt az anyagot együtt készítette az Egyházak Világtanácsa Hit és Egyházszervezet Bizottsága (ortodox, protestáns) és a Keresztyén Egységet Előmozdító Pápai Tanács (római katolikus). Mára az imahét előkészítésében és ünneplésében való együttműködés az anglikán, a protestáns, az ortodox, és a katolikus egyházak, gyülekezetek, és közösségek között bevett gyakorlattá vált.

• Celldömölkön Rác Dénes és Rác Dénesné Megyaszi Enikő, Szarvason Horvát Zoltán Olivér másodállásban, Horvát Anikó iskolalelkészként az ev. gyülekezet új lelkésze.

• A történelmi egyházak labdarugócsapatai számára decemberben első ízben megrendezett Hanuka kupán részt vett az ev. egyház válogatottja is. A kispályás, kiskapus tornán az evangélikus csapat a zsidó válogatott mögött — megelőzve a katolikus és református együtteseket — második helyen végzett.

• Gázsóné Verasztó Teodórárt az Északi Egyházkerületben dr. Fabiny Tamás püspök szentelte lelkésszé.

• Dr. Kamp Salamont, a Magyarországi Evang. Egyház orsz. egyházzenei igazgatóját, a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézete Karvezetés, Zeneelméleti, és Kórus Tanszékének vezetőjét egyetemi docenssé nevezték ki.

• Mire ez a lap kézbe kerül, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos presbitériuma feltehetően már pozitív döntést hozott, hogy az egyház miként járuljon hozzá az egészségbiztosítás részleges magánbiztosítása ellen kezdeményezett népszavazás sikeréhez.

Ev. Élet et al.

GYÜLEKEZETI HÍREK

— folytatva a 8. oldalról —

tával, gombás szelet krumplipürével, zöld babbal, sütemény, kávé, 15 dollárért. ■ Április 12-én irodalmi est, Tóth Árpád költészetéből. ■ Április 20-án vasárnap 12:30-kor ebéd, vidám műsorral és finom étellel. Zöldségleves, sült csirke, marhapörkölt, rizs, sütemény; 15 dollár. ■ Május 18-án ünnepeljünk gyülekezetünk 72. évfordulóját, utána ebéd. Húsleves, rántott csirkecomb, töltött fasírt, saláta, petrezselymes burgonya, sütemény; 16 dollár! ■ Beteg testvéreinket hordozzuk imádságban: Juhász Ednát, Juhász Terit, és Őri Margitot. Isten adjon nekik hitet, erőt keresztyük hordozásához. ■ Nagyheti és húsvéti Istentiszteleteink: Március 20-án, nagycsütörtökön este 7:30-kor angolul, úrvacsoraosztással; március 21-én, nagypénteken de 10:45-kor magyarul, úrvacsoraosztással, este 7:30-kor passiolvasás úrvacsoraosztással. Húsvét reggelén reggel 9-kor angol Istentisztelet úrvacsoraosztással, de 10:45-kor magyar Istentisztelet úrvacsoraosztással; gyermekeink és a Kis Magyar Kórus szolgálatával. ■ Lelkipásztori szeretettel, Tamásy Éva ev. lelkész. ■

Adományok nyugtázása

— folytatva 2. oldalról —

• EGYHÁZI INTÉZMÉNYEKRE

Bp.-Fasori Ev. Gimnázium - \$100: Strasser Alfréd (NY). **Bp.-Deákteri Ev. Gimnázium - \$20:** Irsay Nandine (CA). **Erdélyi ev. gyülekezetek javára AMEK elosztásban - \$90:** Becht Gábor (OR).

• ELŐFIZETÉSEKRŐL

Lapunkra az előfizetéseket és lapfenntartó adományokat Erős Vár névre és **P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038** címre kérjük beküldeni.

Minden előfizetést és felülfizetést a beküldő értesítése szerint könyvelünk el. Többre azonban, mint három évre szóló előfizetést nem fogadunk el; az előálló “maradékok” adománynak tekintjük. Az adományt felsoroljuk, az előfizetés állását a címszalagon jelezzük. ✕

GYÜLEKEZETI HÍREK

Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia
Elnök: Bernhardt Béla főesperes
1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107
Tel.: (216) 221-3178
E-mail: AMEvKo@sbcglobal.net

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkészek: Juhász S. Ferenc
és Tamásy Zoltán.

Templom és lelkészi hivatal: 2830 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi Istentisztelet de. 10:15 óraker, angol-magyar. Mihályi Ernő gondnok telefonja 561-7316. A lelkész telefonszáma: 941-2212.

TORONTO

Lelkész: Tamásy Éva

Beszolgáló lelkész: Tamásy Zoltán

Templom: 116 Bond Street. Lelkészi hivatal: 3245 West 98th Street, Cleveland, OH 44102-4601, USA; tel. (216) 961-6895. Felügyelő: Dr. Mekis Éva, 34 Langbourne Pl., North York, ON M3B 1A9 (minden posta ideküldendő); tel. (416) 441-9300. Istentisztelet, július-augusztus kivételével, a hó 2. és 4. vasárnapján du. 4-kor.

Hozzon a mai nap belső békét a számokra. Bizz az Istenben annyira, hogy tudd, pontosan ott vagy, ahol lenned kell. Ne felejtse el a végtelen lehetőségeket, amelyek a hitből erednek. Használja az adottságokat, amelyeket kaptál, és add tovább a szeretetet, amely megadatott számokra. Légy elégedett abban a tudatban, hogy az Isten gyermeke vagy. Legyen ez a tudat teljesen a tiéd, és adja meg lelkednek a dal, a tánc, ahála és a szeretet szabadságát. Ez mindannyiunké. – Ezekkel a gondolatokkal köszöntjük kedves Testvéreinket! ■ Isten hozta közénk Balogh Melinda ötödéves teológus hallgatót, aki Erasmus ösztöndíjjal tanul Torontóban néhány hónapot, és besegít az Istentiszteletek megtartásában. Isten szeretete segítse őt tanulmányában és szolgálataiban! ■ Ünnepi Istentiszteleteink: Mmárcius 21-én, nagypéntek délután 4-kor tartunk Istentiszteletet passióolvasással és úrvacsoraszóval. ■ Közgyűlésünk április 13-án délután 4-kor lesz az Istentisztelet után. ■ Lelkipásztori szeretettel, Tamásy Éva és Zoltán ev. lelkészek

CLEVELAND – NYUGAT

Lelkész: Tamásy Éva

Templom: West 98th St. és Denison Ave. Lelkészi hivatal: 3245 West 98th Street (44102). Tel.: (216) 961-6895. Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul, Gyermekistentisztelettel is. Úrvacsoraszó a hó első vasárnapján és ünnepnapokon.

"Isten erejével a mázsás teher könnyű, mint a szalmaszál; Nélküle mázsás súly a szalmaszál is." (Luther) – Ezekkel a gondolatokkal köszöntöm kedves Testvéreimet. ■ Közgyűlésünk két új presbitert választott Dávid Csabát és Fábán Árpádot, az ő beiktatásuk január 27-én volt a magyar Istentisztelet keretében. ■ Chmielewski Franciska testvérünk elvállalta a pénzügyi titkár szolgálatát, őt egy igével áldottuk meg. Isten áldja meg szolgálatukat gazdagon! ■ Következő alkalmainkra várjuk Önöket szeretettel és reménységgel: Február 23-án szombaton este 1/6-kor irodalmi estet rendezünk Wass Albert születésének 100. évfordulója tiszteletére. Közreműködnek Hargitai István, dr. Vásárhelyi Zsárd, Kis Magyar Kórus, vezényel Tamásy Zoltán. Gyermekeink is előadnak egy szép Wass Albert verset. Utána vacsora: székelykapszátával várjuk Önöket. Belépődíj nincs, adományokat szívesen elfogadunk egyházunk megsegítésére! ■ Március 16-án, virágvasárnap az 1848-49-es szabadságharc 160. évfordulója tiszteletére ebédet rendezünk, szép énekekkel és szavakkal; várjuk Önöket! Menü: Húsleves, csigatész-

—*folytatva a 7. oldalon*—

Mindennapi kenyér

Útmutató a Biblia olvasásához

2008 MÁRCIUS

1. Lukács 17:28-33 – János 14:27-31

BŐJT 4. VASÁRNAPJA

Heti ige: János 12:24

2. Efezus 5:8-14 – János 9:1-41
3. 5Mózes 8:2-10 – János 15:1-8
4. Jób 9:14-23,32-35 – János 15:9-17
5. 23. Zsoltár – János 15:18-16:4
6. 2Korinthus 4:11-18 – János 16:5-15
7. János 10:17-26 – János 16:16-24
8. 142. Zsoltár – János 16:25-33

BŐJT 5. VASÁRNAPJA

Heti ige: Máté 20:28

9. Róma 8:6-11 – János 11:1-45
10. 130. Zsoltár – János 17:1-8
11. Jób 19:21-27 – János 17:9-19
12. Zsidók 9:11-15 – János 17:20-26
13. 1Korinthus 2:1-5 – Márk 14:26-31
14. Zsidók 10:1,11-18 – Márk 14:32-42
15. Jelenések 14:1-5 – Márk 14:43-52

VIRÁGVASÁRNAP/BŐJT 6. VAS.

Heti ige: János 3:14-15

16. Filippi 2:5-11 – Máté 27:11-54
17. Róma 5:6-11 – Márk 14:53-65
18. 24. Zsoltár – Márk 14:66-72
19. Ézsaiás 26:20-21 – Márk 15:5-15

20. NAGYCSÜTÖRTÖK

1Korinthus 11:23-26 – Márk 15:16-23

21. NAGYPÉNTEK

2Korinthus 5:19-21 – Márk 15:24-41

22. NAGYSZOMBAT

22. Zsoltár – Márk 15:42-47

HÚSVÉTVASÁRNAP

A FELTÁMADÁS ÜNNEPE

Heti ige: Jelenések 1:8

23. Kolossé 3:1-4 – Máté 28:1-10

24. HÚSVÉTHÉTFŐ

1Korinthus 15:12-20 – Márk 16:1-20

25. 1Korinthus 15:20-28 – 1Péter 1:1-12

26. 1Korinthus 15:35-49 – 1Péter 1:13-16

27. 1Korinthus 15:50-57 – 1Péter 1:17-21

28. 118. Zsoltár – 1Péter 1:22-2:3

29. 2Timótheus 2:8-13 – 1Péter 2:4-10

HÚSVÉT 2. VASÁRNAPJA

Heti ige: 1Péter 1:3

30. 1Péter 1:3-9 – János 20:19-31

31. Ézsaiás 42:10-16 – 1Péter 2:11-17.

2008 ÁPRILIS

1. Jób 42:7-13 – 1Péter 2:18-25

2. 16. Zsoltár – 1Péter 3:1-7

3. János 17:9-19 – 1Péter 3:8-12

4. Lukács 23:50-56 – 1Péter 3:13-17

5. János 12:44-50 – 1Péter 3:18-22

HÚSVÉT 3. VASÁRNAPJA

Heti ige: János 10:11,27-28

6. 1Péter 1:17-23 – Lukács 24:13-35

7. 4Mózes 27:12-23 – 1Péter 4:1-11

8. 1Korinthus 4:9-16 – 1Péter 4:12-19

9. János 17:20-26 – 1Péter 5:1-7

10. Efezus 4:8-16 – 1Péter 5:8-14

11. Máté 26:30-35 – 1Korinthus 1:1-9

12. János 14:1-6 – 1Korinthus 1:10-17

HÚSVÉT 4. VASÁRNAPJA

Heti ige: 2Korinthus 5:17

13. 1Péter 2:19-25 – János 10:1-10

14. Róma 1:18-25 – 1Korinthus 1:18-25

15. 2Korinthus 5:11-18 – 1Korinthus 1:26-31

16. János 8:31-16 – 1Korinthus 2:1-5

17. Róma 8:7-11 – 1Korinthus 2:6-16

18. János 19:1-7 – 1Korinthus 3:1-4

19. Jelenések 22:1-5 – 1Korinthus 3:5-8

HÚSVÉT 5. VASÁRNAPJA

Heti ige: Zsoltár 98:1

20. 1Péter 2:2-10 – János 14:1-14

21. Jakab 1:17-27 – 1Korinthus 3:9-17

22. Lukács 19:36-40 – 1Korinthus 3:18-23

23. Róma 15:14-21 – 1Korinthus 4:1-8

24. 33. Zsoltár – 1Korinthus 4:9-16

25. Lukács 22:39-46 – 1Korinthus 4:17-21

26. János 6:60-69 – 1Korinthus 5:1-8

HÚSVÉT 6. VASÁRNAPJA

Heti ige: Zsoltár 66:20

27. 1Péter 3:13-22 – János 14:15-21

28. 1Királyok 3:5-15 – 1Korinthus 5:9-13

29. 2Mózes 17:8-13 – 1Korinthus 6:1-11

30. Lukács 11:1-4 – 1Korinthus 6:12-20. □

LEGKÖZELEBBI LAPZÁRTA 2008. MÁRCIUS 15-ÉN.

ERŐS VÁR
PO BOX 770828
LAKEWOOD OH 44107-0038

ADDRESS SERVICE REQUESTED

ELŐFIZETÉSE
LEJÁRT-E?

PERIODICALS
POSTAGE
PAID
CLEVELAND, OHIO

0003 CC
MRS GABOR BRACHNA
4211 VIRGINIA DR
FAIRVIEW PARK OH 44126-1755